

РЕШЕНИЕ

КАРАР

с. Сарманово

№ _____

22.05.2023 ел № 147

Сарман муниципаль районында
муниципаль торак контроле турында
нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясы, «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында муниципаль торак контроле турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.
2. «Сарман муниципаль районы территориясендә муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру турында» 2021 елның 15 ноябрәндәге 52 номерлы Сарман муниципаль районы Советы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карар, Сарман муниципаль торак контроле турында нигезләмәнең 5 бүлегә нигезләмәләреннән тыш, рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.
4. Әлеге карарны Сарман муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасының <http://pravo.tatarstan.ru> хокукый мәгълүматның рәсми порталында бастырып чыгарырга.
5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Сарман муниципаль районы Советының экология мәсьәләләре һәм инфраструктура үсеше мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Муниципаль район

Советы рәйсе

Ф.М.Хөснуллин

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районы
Советының 2023 елның
22 май 147 номерлы
карарына кушымта

**Сарман муниципаль районьнда
муниципаль торак контроле турында
нигезләмә**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районьнда (алга таба - муниципаль торак контроле) муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру тәртибен билгели.

1.2. Муниципаль торак контроле предметы булып торак законнарында, энергияне сак тоту турындагы һәм муниципаль торак фондына карата энергетика нәтижәлелеген арттыру хакындагы законнарда билгеләнгән мәжбүри таләпләрнең юридик затлар, индивидуаль эшқуарлар һәм гражданныр (алга таба - контрольдә тотыла торган затлар) тарафыннан үтәлуе тора:

1) муниципаль торак фондыннан файдалануга һәм аның сакланышына карата таләпләр, шул исәптән торак биналарга карата таләпләр, алардан файдалану һәм аларны тоту, күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләрнең гомуми мөлкәтен файдалану һәм карап тоту, торак урынны торак булмаган бинага һәм торак булмаган бинага күчерүне гамәлгә ашыру тәртибенә, күпфатирлы йортта биналарны яңадан планлаштыру һәм (яисә) яңадан урнаштыру тәртибенә таләпләр;

2) капитал ремонт фондларын формалаштыруга таләпләр;

3) күпфатирлы йортлар белән идарә итүче, күпфатирлы йортларда гомуми милекне саклау һәм ремонтлау буенча хезмәтләр күрсәтүче һәм (яки) эшләр башқаручы юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр булдыру һәм эшчәнлегенә таләпләр;

4) күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләрнең һәм алардан файдаланучыларга коммунал хезмәтләр күрсәтүгә таләпләр;

5) күпфатирлы йортта тиешенчә сыйфатлы һәм (яисә) билгеләнгән дәвамлылыктан артып китүче күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту, карап тоту һәм ремонтлау эшләрне башқарган очракта торак урынны карап тоткан өчен түләү күләмен үзгәртү кагыйдәләре;

6) күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту кагыйдәләре һәм торак урынны карап тоткан өчен түләү күләмен үзгәртү кагыйдәләре;

7) күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда милекчеләргә һәм кулланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү кагыйдәләрен бирү, туктату һәм чикләү;

8) күпфатирлы йортлар һәм торак йортлар биналарын энергетика нәтижәлегә таләпләре һәм энергетика ресурсларын кулланучы исәпләү приборлары белән жиһазландыру

9) ресурслар белән тәмин итүче оешмалар, күпфатирлы йортлар белән идарә итү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан системада мәгълүмат урнаштыру тәртибенә карата таләпләр;

10) күпфатирлы йортлардагы урыннардан инвалидларның файдалана алуын тәмин итүгә таләпләр;

11) социаль файдаланудагы наем йортларында торак урыннары бирү таләпләре.

1.3. Муниципаль торак контроле Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба - Башкарма комитет) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.4. Башкарма комитетның муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлары булып Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлегә тора (алга таба шулай ук - контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар). Башкарма комитетның күрсәтелгән вазыйфай затларының вазыйфай бурычларына аларның вазыйфай инструкциясе нигезендә муниципаль торак контроле буенча вәкаләтләргә гамәлгә ашыру керә.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә хокукларга, бурычларга ия булалар һәм җаваплы булалар.

1.5. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга, профилактик чараларны оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә, контроль чаралар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Торак кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.6. Муниципаль торак контроле объектлары түбәндәгеләр:

1) контрольдә тотылган затларның эшчәнлегә, гамәлләре (гамәлсезлегә) кысаларында мәжбүри таләпләр үтәлгән тиеш, шул исәптән әлегә Нигезләмәнең 1.2 пунктының 1 - 11 бүлекләрендә күрсәтелгән эшчәнлекне, гамәлләрне (гамәл кылмауны) гамәлгә ашыручы контрольдә тотучы затларга карата куела торган затлар;

2) әлегә Нигезләмәнең 1.2 пунктының 1 - 11 бүлекләрендә күрсәтелгән мәжбүри таләпләр куела торган контрольдә тотыла торган затларның, шул исәптән продукциянең (товарларның) эшчәнлек нәтижәләре;

3) муниципаль торак фондының торак урыннары, муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортлардагы гомуми мөлкәт һәм әлеге Нигезләмәнең 1.2 пунктының 1 - 11 бүлекләрендә күрсәтелгән мәжбүри таләпләр куела торган башка объектлар.

1.7. Башкарма комитет тарафыннан муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру кысаларында муниципаль торак контроле объектларын исәпкә алу тәэмин ителә.

1.8. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда рискларны бәяләү һәм аларга идарә итү системасы кулланылмый.¹

2. Зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалау закон белән саклана торган кыйммәтләргә

2.1. Башкарма комитет муниципаль торак контролен профилактик чаралар уздыру юлы белән дә гамәлгә ашыра.

2.2. Профилактика чаралары Башкарма комитет тарафыннан контрольдә тотылган затларның мәжбүри таләпләрне намуслы үтәвен стимуллаштыру, мәжбүри таләпләрне бозуга һәм (яки) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерергә сәләтле шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны бетерү һәм мәжбүри таләпләрне контрольдә тотылган затларга, аларны үтәү ысулларына житкерү максатларында гамәлгә ашырыла.

2.3. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда зыян (зарар) китерү куркынычын киметүгә юнәлдерелгән профилактик чаралар үткәрү контроль чараларын үткәрүгә карата өстенлекле булып тора.

2.4. Профилактик чаралар Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалау программасы нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чаралар да үткәрелергә мөмкин.

Профилактик чаралар уздырганда муниципаль торак контроле объектларының закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы яисә мондый зыян (зарар) китерелгән, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат кичекмәстән әлеге хакта мәгълүматны контроль чаралар үткәрү турында карар кабул итү өчен Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы башлыгына (башлык урынбасарына) жибәрә дип билгеләнгән очракта.

2.5. Муниципаль торак контроле башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырылганда түбәндәге профилактик чаралар төрләре үткәрелергә мөмкин:

1) мәгълүмат житкерү;

---

¹ Нигезләмә белән бәяләү һәм куркынычлар белән идарә итү системасын куллану каралырга мөмкин. Мондый очракта нигезләмә куркыныч категорияләре исемлеген раслау, хәвеф-хәтәр критерийларын раслау, контроль объектларын хәвеф-хәтәр категориясенә кергү тәртибен, куркыныч индикаторларын раслау тәртибен жайга салырга тиеш. Бу очракта хәвеф-хәтәрләр белән идарә итү системасын жайга салучы контроль төрләре турында башка типтагы нигезләмәләрнең нигезләмәләреннән файдалану тәкъдим ителә.

- 2) хокук куллану практикасын гомумиләштерү;
- 3) кисәтүләр игълан итү;
- 1) гариза бирүчегә консультация бирү;
- 5) профилактик визит.²

2.6. Мәгълүмат бирү Башкарма комитетның «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында (алга таба - башкарма комитетның рәсми сайты) тиешле белешмәләргә урнаштыру юлы белән мәжбүри таләпләргә үтәү мәсьәләләргә буенча башкарма комитет тарафыннан контроль эшчәнлеккә (махсус бүлеккә керү) багышланган махсус бүлектә (махсус бүлеккә керү) башкарма комитетның рәсми сайтының баш (төп) битеннән, массакүләм мәгълүмат чараларында, дәүләт мәгълүмат системаларында (алар булган очракта) һәм башка рәвешләрдә контрольдә тотыла торган затларның шәхси кабинетлары аша гамәлгә ашырыла.³

Башкарма комитет тарафыннан башкарма комитетның рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясындагы 3 өлешендә каралган белешмәләргә урнаштырырга һәм ярдәм итәргә тиеш.

Башкарма комитет шулай ук Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы халкына гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә контроль объектларына куела торган мәжбүри таләпләр турында мәгълүмат бирергә хокуклы.

---

² Санап үтелгән төр профилактик чаралардан бары тик мәгълүмат житкерү һәм консультацияләр генә уздыру мәжбүри. Башка профилактик чаралар кулланылмаска мөмкин (Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 45 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән).

³ "Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүматтан файдалануны тәмин итү хакында" 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль законның 10 статьясындагы 1 өлешендә, жирлекнең жирле үзидарә органының үз эшчәнлегә турында мәгълүматны "Интернет" челтәрендә урнаштырырга мөмкинлегә булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат тиешле муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырылырга мөмкин. Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүматны урнаштыруда шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясындагы 5 һәм 14 өлешләрендә дә шундый ук алым каралган.

Шул ук вакытта «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләргә нигезендә (мәсәлән, 46 статьяның 2, 3 өлешләре, 50 статьяның 9 өлеше һ.б.) контроль-күзәтчелек эшчәнлегә турында мәгълүмат нәкъ менә контроль (күзәтчелек) органы сайтында, тиешле мәгълүматны аерым очракларда башка хакимият органнары сайтларында урнаштыру мөмкинлегә турында белешмәләр урнаштырыла.

2.7. Хокук куллану практикасын гомумиләштерү үткәрелгән контроль чаралар һәм аларның нәтижәләре турындагы мәгълүматларны жыю һәм анализлау юлы белән башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Хокук куллану практикасын гомумиләштерү нәтижәләре буенча муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан ел саен муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру буенча хокук куллану практикасын гомумиләштерү нәтижәләрен үз эченә алган һәм башкарма комитет башлыгы тарафыннан имзалана торган башкарма комитет күрсәтмәсе белән раслана торган доклад эзерләнә. Күрсәтелгән доклад хисап елыннан соң килүче елның 1 июленә кадәр башкарма комитетның рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

2.8. Мәжбүри таләпләрне бозу ярамаганлыгы турында кисәтү һәм мәжбүри таләпләрне үтәүне тәмин итү чараларын күрү турында тәкъдим үтәлгән тиешле таләпләрне үтәүне тәмин итү буенча чаралар күрү турында кисәтү, башкарма комитетта мәжбүри таләпләрнең эзерләнүе яисә мәжбүри таләпләрне бозуның билгеләре турында белешмәләр булган очракта һәм (яисә) закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китергән яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы тудырган очракта, контрольдә тотыла торган затка игълан ителә. Кисәтүләр муниципаль район башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан күрсәтелгән белешмәләргә алынган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча игълан ителә (имзалана). Кисәтү язма рәвештә яисә электрон документ рәвешендә рәсмиләштерелә һәм контрольдә тотыла торган зат адресына жиберелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турындагы кисәтү Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының «Контроль (күзәтчелек) органы тарафыннан файдаланыла торган документларның типовой рәвешләре турында» 2021 елның 31 мартындагы 151 номерлы боерыгы белән расланган форма нигезендә рәсмиләштерелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында игълан ителгән кисәтүләр теркәү номерын бирү белән кисәтүләргә исәпкә алу журналында теркәлә.

Башкарма комитет тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында кисәтү игълан ителгән очракта, контрольдә тотыла торган зат күрсәтелгән кисәтүгә карата ризасызлык белдерергә хокуклы. Кисәтүне кире кагу башкарма комитет тарафыннан алынган көннән алып 30 көн эчендә карала. Контроль астындагы затка язма рәвештә яки электрон документ рәвешендә каршы килү нәтижәсендә ризалык яисә килешмәү турындагы мәгълүмат белән җавап жиберелә. Җавапта каршы килү белән риза булмау очрагында тиешле нигезләүләр күрсәтелә.

2.9. Контрольгә алынучы затларны консультацияләү муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат тарафыннан телефон аша, видео-конференц-элементә аша, шәхсән кабул иткәндә яисә профилактик чаралар,

контроль чаралар үткөрү барышында гамэлгә ашырыла һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданнарны шәхси кабул итү муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе һәм (яисә) муниципаль торак контролен гамэлгә ашыру вәкаләте бирелгән вазыйфай зат тарафыннан үткәрелә. Кабул итү урыны турында, шулай ук кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгатъләр турында мәгълүмат башкарма комитетының рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Түбәндәге мәсьәләләр буенча консультация бирү телдән яисә язма рәвештә гамэлгә ашырыла:

- 1) муниципаль торак контролен оештыру һәм гамэлгә ашыру;
- 2) әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чараларны гамэлгә ашыру тәртибе;
- 3) муниципаль торак контролен гамэлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү тәртибе;
- 4) мәжбүри таләпләре булган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу, аларның үтәлешен бәяләү контроль чаралар кысаларында башкарма комитет тарафыннан гамэлгә ашырыла.

Контроль астындагы затларны телдән консультацияләү шулай ук гражданнарның жыелышларында һәм конференцияләрендә дә гамэлгә ашырылырга мөмкин.

2.10. Язма рәвештә консультацияләү муниципаль торак контролен гамэлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат тарафыннан түбәндәге очрақларда гамэлгә ашырыла:

- 1) контрольдә тотыла торган зат тарафыннан консультацияләү мәсьәләләре буенча язма җавап бирү турында язма сорату бирелгән;
- 2) куелган сорауларга телдән җавап бирү мөмкин түгел;
- 3) куелган сорауларга җавап мәгълүматны өстәмә соратып алуны таләп итә.

Муниципаль торак контролен гамэлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат консультация биргән очрақта, файдалану мөмкинлегенә Россия Федерациясә законнары нигезендә чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген сакларга тиеш.

Киңәшмә барышында муниципаль торак контролен гамэлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның, контроль чараның башка катнашучыларының конкрет контроль чарасын, карарларын һәм (яисә) гамәлләрен бәяләүне үз эченә алган мәгълүмат, шулай ук экспертиза, сынауларның контроль чарасы кысаларында уздырылган нәтижәләре бирелә алмый.

Муниципаль торак контролен гамэлгә ашырырга вәкаләтле мәгълүм вазыйфай затка әверелгән мәгълүмат киңәш бирү барышында мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча контрольдә тотыла торган затны бәяләү максатларында башкарма комитет тарафыннан файдаланыла алмый.

Муниципаль торак контроле ясарга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан консультацияләр исәпкә алу журналы алып барыла.

Башкарма комитетына тикшереп торучы затларның һәм аларның вәкилләренең биш һәм аннан да күбрәк бертөрләрәк мөрәжәгатьләре кергән очракта, консультацияләү башкарма комитетының рәсми сайтында муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе яисә муниципаль урман контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи зат кул куйган махсус бүлектә урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2.11. Профилактика визиты контрольдә тотыла торган зат эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча профилактик әңгәмә рәвешендә яисә видео-конференция-элементә куллану юлы белән уздырыла.

Профилактика визиты барышында контрольдә тотыла торган зат аның эшчәнлегенә яисә аның карамагындагы контроль объектларына карата куелган мәжбүри таләпләр турында хәбәр итә.

Профилактика визитын уздырганда, контрольдә тотыла торган затларга мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Тикшеренүче зат тарафыннан профилактик визит барышында алынган аңлатмалар рекомендация характерында.

3. Контроль чараларны һәм контроль гамәлләрне гамәлгә ашыру

3.1. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда башкарма комитет күрсәтелгән чаралар кысаларында түбәндәге контроль чаралар һәм контроль гамәлләр төрләрен башкарырга мөмкин:

1) Тиешле таләпләр нигезендә контрольдә тотыла торган затның (аның филиаллары, вәкилләкләре, аерымланган структур бүлекчәләре) урнашкан, язма аңлатмалар, инструменталь тикшерү урынында булырга тиешле документларны карау, сораштыру, теркәү юлы белән) инспекция визиты;

2) рейд тикшерүе (карау, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза ярдәмендә);

3) документар тикшерү (язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, экспертиза ярдәмендә);

4) урынга барып тикшерү (карау, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза ярдәмендә);

5) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (муниципаль торак контроле объектлары турындагы белешмәләрне, шул исәптән ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек барышында керә торган белешмәләрне, шулай ук дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган белешмәләрне, «Интернет» челтәрендәге белешмәләрне, башка һәркем файдалана алырлык белешмәләрне, шулай ук фото- һәм кинога яздыру функцияләре булган хокук бозуларны теркәү техник чараларының автоматик режимда эшләүче мәгълүматлардан файдаланып, тикшереп торучы затлар тарафыннан бирелә);

6) урынга барып тикшерү (тикшерү, инструменталь тикшерү (видеоязма кулланып), сынау, экспертиза ярдәмендә).

3.2. Мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтүне һәм күчмә тикшерүне контрольдә тотыла торган затлардан башка башкарма комитет үткәрә.

3.3. Әлеге Нигезләмәнең 3.1 пунктының 1 - 4 бүлекләрендә күрсәтелгән контроль чаралар планнан тыш чаралар рәвешендә уздырыла.

Планнан тыш контроль чаралар прокуратура органнары белән килештерелгәннән соң гына үткәрелә ала.

3.4. Контрольдәге затлар белән үзара хезмәттәшлек итү белән уздырыла торган контроль чараларны үткөрү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) гражданның һәм оешмаларның мөрәжәгатьләре (гаризалары), дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат чараларыннан мәгълүмат килгәндә, башкарма комитетта гражданны һәм оешмаларның мөрәжәгатьләре (гаризалары) законда саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турында белешмәләр булу, шулай ук контроль чараларны үткөрү нәтижәсендә, үзара хезмәттәшлексез контроль чараларны да кертәп, шундый белешмәләрне алу;

2) мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары белән расланган параметрларга контроль объектының туры килүен яисә контроль объектының мондый параметрлардан читләшүен ачыклау;

3) Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә конкрет контрольдә тотыла торган затларга карата контроль чаралар уздыру турындагы йөкләмәсе. Россия Федерациясе Президенты, Россия Федерациясе Хөкүмәте Рәисе йөкләмәсен үтәүне оештыру турында Россия Федерациясе баш дәүләт торақ инспекторы боерыгы белән муниципаль торақ контроленә контроль чараларын уздыру тәртибенә һәм (яисә) срокларына төгәлләштерелергә мөмкин (әгәр мондый контроль чараларны үткөрүгә карата Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте йөкләмәсе белән башкасы билгеләнмәгән булса);

4) законнарының үтәлешенә күзәтчелек итү, кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен прокуратура органнарына кергән материаллар һәм мөрәжәгатьләр буенча үтәү кысаларында контроль чара уздыру турында прокурор таләбе;

5) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерү турында күрсәтмәне үтәү срогы тәмамлану - әгәр контрольдә торучы зат тарафыннан аңа бирелгән күрсәтмәдә каралган документларны һәм белешмәләрне тапшырмаган очракларда яисә тапшырылган документлар һәм мәгълүматлар нигезендә мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәнең үтәлеше турында нәтижә ясарга мөмкин түгел.

3.5. Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымтада күрсәтелгән.

Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары исемлегә башкарма комитетның рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

3.6. Контроль чаралар контрольдә тотыла торган зат белән хезмәттәшлек иткәндә уздырыла, ул Башкарма комитетның контроль чараны уздыру турындагы күрсәтмәсе нигезендә уздырыла.

3.7. Башкарма комитетның закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турындагы яисә закон тарафыннан саклана

торган кыйммәтлەرگә зыян (зарар) китерү турындагы белешмәләр нигезендә контроль чара уздыру турында күрсәтмә кабул ителгән очракта яисә контрольдә тотыла торган затның эшчәнлегә параметрларын билгеләгәндә, мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы расланган индикаторлар нигезендә контроль чараны уздыру өчен нигез булып тора, мондый күрсәтмә муниципаль контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затның муниципаль контрольне үткәргә, контроль чараны уздыру турында дәлилле тәкъдим итү нигезендә кабул ителә.

3.8. Контроль чаралар контрольдә тотыла торган затлар белән үзара бәйләнешсез рәвештә муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан, Сарман муниципаль районы башлыгы (башлыгы урынбасары) биремә нигезендә, башкарма комитетның эш планнарында булган биремнәр, шул исәптән «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда үткәрелә.

3.9. Гражданнарга, юридик затларга һәм индивидуаль эшкуарларга карата контроль чаралар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Торак кодексы нигезендә вазыйфаи затлар тарафыннан муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле затлар тарафыннан үткәрелә.

3.10. Башкарма комитет муниципаль торак контролен оештырганда һәм гамәлгә ашырганда ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында, шул исәптән электрон рәвештә, шушы документлар һәм (яисә) белешмәләр булган башка органнардан яисә шушы документлар һәм (яисә) белешмәләр булган күрсәтелгән органнардан түләүсез нигездә документлар һәм (яисә) белешмәләр ала. Күрсәтелгән документлар һәм (яисә) белешмәләр исемлегә, аларны тапшыру тәртибе һәм сроклары Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2016 елның 19 апрелендәге 724-р номерлы боерыгы белән расланган документлар һәм (яисә) дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары, жирле үзидарә органнары яки дәүләт органнары яки жирле үзидарә органнары карамагындагы оешмалар тарафыннан тикшерүләр оештырганда һәм үткәргәндә ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында сорала торган һәм алына торган мәгълүмат исемлегә белән билгеләнгән документлар һәм (яисә) белешмәләр булган оешмалар исемлегә, шулай ук ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары яки (яисә) күрсәтелгән органнар карамагында булган һәм (яисә) дәүләт контроле төрләрен, дәүләт контролен гамәлгә ашырганда һәм контролен гамәлгә ашырганда шушы белешмәләр булган һәм (яисә) белешмәләр булган ведомстволар һәм (яисә) башка органнардан алына торган документларны һәм (яисә) белешмәләрне тапшыру кагыйдәләре белән билгеләнгән.

3.11. Контроль чараны үткәргәндә шәхси эшмәкәр, контрольдә тотыла торган затлар булган Граждан Башкарма комитетка катнашу мөмкин түгеллегә турында мәгълүмат бирергә хокуклы булган очракта, контроль чараны үткәрү башкарма комитет тарафыннан шәхси эшмәкәрнең, гражданның элеге

мөрәжәгәте өчен сәбәп булган шартларны бетерү өчен кирәкле вакытка күчерелә Башкарма комитет (әмма 20 көннән артык түгел), бер үк вакытта түбәндәге шартларны үтәүне күздә тотат:

1) контрольдә тотыла торган зат яисә аның вәкиле булмау муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат тарафыннан бәяләүгә, контроль чарасын уздырганда мәжбүри таләпләрнең үтәлешенә комачауламый, контрольдә тотыла торган зат контроль чараны уздыру турында тиешле рәвештә хәбәр ителгән булса;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) турыдан-туры куркыныч китерү яисә фактта китертү билгеләре булмау;

3) контроль чараны үткәргәндә контрольдә тотыла торган зат булмау (контрольдә тотыла торган зат авыруы, аның командировкасы һ.б.) өчен җитди сәбәпләр булу.

3.12. Чыгып тикшерүне үткәру вакыты 30 эш көннән артмый.

Чыгып тикшерү барышында кече эшкуарлыкның бер субъектына карата багланышларның гомуми срогы кече предприятие өчен 50 сәгаттән һәм микропредприятие өчен 15 сәгаттән арта алмый.

Россия Федерациясенең берничә субъекты территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмага карата чыгып тикшерү үткәру срогы оешманың һәр филиалы, вәкиллеге, аерымланган структур бүлекчәсе яисә җитештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

3.13. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар һәм контроль гамәлләрне башкаруга жәлеп ителә торган затлар тарафыннан контроль чаралар уздыру өчен контроль чаралар үткәру өчен кирәкле барлык очракларда мәжбүри таләпләрне үтәүне (бозуны) исбатлау өчен, вазыйфай затлар тарафыннан контроль чараны үткәругә вәкаләтле фотосъемка, аудио- һәм видеозапись кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеога яздыру һәм әлеге максатлар өчен файдаланылган техник чаралар турында мәгълүмат контроль чара нәтижеләре буенча төзелә торган актта һәм контроль чара кысаларында үткәделә торган контроль гамәл нәтижеләре буенча төзелә торган беркетмәдә чагыла.

3.14. Контроль чара нәтижеләренә контрольдә тотыла торган зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәүне бәяләү, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү һәм (яисә) аларны бозуларны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган хәлне торгызу, вәкаләтле органнарға яисә вазыйфай затларға жаваплылыкка жәлеп итү турындагы мәсьәләне карау һәм (яисә) башкарма комитетта «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 статьясындагы 2 өлешендә каралган чараларны куллану өчен мәгълүмат жибәру керә.

3.15. Контрольлә зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чараны уздыру тәмамлангач, контроль чара акты төзелә. Мондый чараны уздыру нәтижеләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланган очракта, актта нәкъ менә нинди мәжбүри таләп бозылган, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге билгеләнгән, дип күрсәтелә. Ачыкланган хокук

бозулар бетерелгән очракта, актта контроль чарасын үткәрү тәмамланганчы, аны бетерү факты күрсәтелә. Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлилләре булган документлар, башка материаллар актка беркетелергә тиеш. Контроль чара уздырганда тутырылган тикшерү кәгазьләре актка теркәлә.

Актны рәсмиләштерү Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән очракта, мондый чараны уздыру тәмамланган көнне контроль чараны уздыру урынында башкарыла.

Прокуратура органнары тарафыннан килештерелгән контроль чара акты контроль (күзәтчелек) чараларының Бердәм реестры аша турыдан-туры аны рәсмиләштергәннән соң прокуратура органнарына жибәрелә.

3.16. Контроль чаралар турында мәгълүмат контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында урнаштырыла.

3.17. Контрольдә тотыла торган затларга муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затлар, гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында мәгълүмат бирү күрсәтелгән гамәлләр һәм карарлар турында мәгълүматларны контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына урнаштыру, шулай ук аларны контрольдә тотыла торган затларга мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик үзара бәйләнешен тәмин итүче инфраструктура аша житкерү юлы белән башкарыла. дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләренә электрон формада башкару өчен, шул исәптән «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләренә) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша (алга таба – дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы) һәм (яки) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталы аша.

Контрольдә тотылучы зат булган эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган граждан муниципаль торак контролен, гамәлләрен һәм кабул ителгән карарларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан аңа кәгазь чыганакта документлар юллау юлы белән, кәгазь чыганакта документлар алу кирәклегә турында хәбәрнамә юлланган очракта яисә контрольдә тотыла торган затның электрон почта адресы турында белешмәләр булмаган очракта һәм аңа документларны дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы аша электрон рәвештә жибәрү мөмкинлегә турында хәбәр итә (әгәр затның бердәм идентификация һәм аутентификация системасында теркәлү процедурасын узу тәмамланмаган очракта). Күрсәтелгән граждан Башкарма комитетка документларны кәгазь чыганакта жибәрергә хокуклы.

Идарә итүче затка муниципаль торак контролен, гамәлләрен һәм кабул ителә торган карарларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар турында хәбәр итү, документлар һәм белешмәләр жибәрү, контрольдә тотыла торган затка документлар һәм белешмәләр жибәрү, шул исәптән, электрон рәвештә контрольдә тотыла торган затка мәгълүмат житкерү мөмкин булмаган очракта яисә контрольдә тотыла торган затның гарызнамәсе буенча кәгазь чыганакта да гамәлгә ашырылырга мөмкин.

3.18. Актта бәян ителгән фактлар һәм нәтижәләр белән килешмәгән очракта, контрольдә тотыла торган зат «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелегә) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31

июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 39 - 40 статьяларында һәм әлеге Нигезләмәнең 4 бүлегендә каралган тәртиптә шикаять җибәргә хокуклы.⁴

3.19. Тикшеренү чарасын үткәргәндә мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланмаган очракта, бу хакта белешмәләр контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына кертелә. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирергә, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәргә хокуклы.

3.20. Тиешле таләпләрне бозуларны контрольдә тотучы зат тарафыннан контроль чаралар үткәрелгәндә ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә башкарма комитет (муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай зат) түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

1) контрольдә тотыла торган затка, аларны бетерүнең тиешле срокларын күрсәтеп һәм (яисә) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау чараларын уздыру турында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирергә;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау яисә аны туктату буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны, биналарны, корылмаларны, жиһазларны, транспорт чараларын һәм башка шундый объектларны эксплуатацияләүне (файдалануны) тыю турындагы һәм контрольдән файдаланучы гражданның, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, корылмаларны, транспорт чараларын һәм башка объектларны эксплуатацияләүне тыю (файдалануны) һәм алардан файдаланучы биналарны, корылмаларны, транспорт чараларын һәм башка объектларны файдалануны тыю турындагы таләбе белән судка мөрәжәгать итүгә кадәр, гражданның, оешмаларга законда саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы һәм аны булдырмау ысуллары турында мәгълүматның теләсә нинди үтемле ысулына җиткерү буенча кичекмәстән кабул итәргә.

3) контроль чара барышында жинаять билгеләре ачыкланганда яисә административ хокук бозу ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына җибәргә яисә тиешле вәкаләтләр булганда гаепле затларны законда билгеләнгән җаваплылыкка җәлеп итү чараларын күрергә;

4) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтүне, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерергә мөмкин булган зыянны булдырмый калуны тикшереп торуну гамәлгә ашыру чараларын, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне таләп итеп судка мөрәжәгать иткәнчегә кадәр, күрсәтмәне мәжбүри

⁴ Бу муниципаль контрольнең мәжбүри судка кадәр шикаять бирү системасы кулланыла торган очракта (39 нчы статьяның 4 нче өлеше). Кире очракта, әлеге норма гамәлдән чыгарылырга тиеш.

үтәүне тәмин итү буенча билгеләнгән вакытта, әгәр мондый чара законнарда каралган булса;

5) мәҗбүри таләпләрне үтәү, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар уздыру буенча тәкъдимнәр бирү турындагы мәсьәләне карарга.

3.21. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыручы вазыйфай затлар муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда федераль башкарма хакимият органнары һәм аларның территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданныр белән билгеләнгән тәртиптә үзара хезмәттәшлек итәләр.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру кысаларында контроль чара уздыру барышында Россия Федерациясе законнарында административ һәм башка җаваплылык каралган законнар таләпләрен бозу ачыкланган очракта, контроль чара актында ачыкланган хокук бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Тикшерүне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар күрсәтелгән актың күчермәсен тиешле җаваплылыкка тартырга вәкаләтле хакимият органына юллый.

4. Башкарма комитет карарларына шикаять белдерү, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләре (гамәл кылмавы);⁵

4.1. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль

---

⁵ Муниципаль контроль рәвеше турындагы нигезләмәдә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган муниципаль контрольнең тиешле төрен гамәлгә ашырганда шикаять бирүнең судка кадәр тәртибе, әгәр федераль законда контроль рәвеше турында башкача билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган әлеге муниципаль контрольне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга карата гомуми таләпләр билгеләнмәгән булса, кулланылмый дип билгеләнергә мөмкин (248-ФЗ номерлы Федераль законның 39 статьясының 4 нче өлеше).

Бу очракта 4 бүлекне түбәндәге редакциядә баян итәргә кирәк:

«4.1. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның администрациясе карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

4.2. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның администрация карарына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаятьләр бирүнең суд тәртибенә кулланылмый.».

турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 9 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.

4.2. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру кысаларында хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре турыдан-туры бозылган контрольдә тотыла торган затлар судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

1) контроль чаралар уздыру турында карарлар;

2) ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында контроль чаралар актлары, күрсәтмәләр;

3) муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларының контроль чаралар кысаларында гамәлләренә (гамәл кылмавына).

4.3. Шикаять контрольдә торучы зат тарафыннан шикаятьне карауга вәкаләтле орган дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталын кулланып электрон рәвештә тапшырыла.

Дәүләт яисә закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләр һәм документлар булган шикаять дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталыннан һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталыннан, закон белән саклана торган башка сер турындагы Россия Федерациясә законнары таләпләрен исәпкә алып, файдаланусыз бирелә. Тиешле шикаять Мамадыш муниципаль районы башлыгының шәхси кабул итүендә контрольдә торучы зат тарафыннан шикаятьтә (документларда) дәүләт яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләрнең булуы турында алдан хәбәр ителә.

4.4. Башкарма комитет карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять муниципаль район башкарма комитеты житәкчесә тарафыннан карала.

4.5. Башкарма комитет карарына шикаять, аның вазыйфай затларының гамәлләре (гамәл кылмавы) контрольдә тотыла торган зат үз хокукларын бозу турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Башкарма комитет күрсәтмәсенә шикаять контрольдә тотылган зат тарафыннан күрсәтмә алынган вакыттан алып 10 эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү срогын житди сәбәп аркасында уздырган очракта, шикаятьне биргән затның үтенечә буенча бу срок башкарма комитет тарафыннан (шикаятьне карауга вәкаләтле вазыйфай зат) торгызылырга мөмкин.

Шикаять биргән зат шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр аны тулысынча яки өлешчә кире алырга мөмкин. Шул ук вакытта шикаятьнең кабат юнәлешә шул ук нигезләр буенча рөхсәт ителми.

4.6. Башкарма комитет карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять аны теркәгәннән соң 20 эш көне эчендә каралырга тиеш.

Аны карау өчен башка органнар карамагындагы белешмэләрне алу таләп ителгән очракта, шикаятьне карау срогы муниципаль район башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан 20 эш көненә озайтылырга мөмкин.

5. Муниципаль торак контроленең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан әһәмияте

5.1. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген һәм эффективлыгын бәяләү «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.2. Контроль төренең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, муниципаль торак контроле өчен индикатив күрсәткечләр муниципаль район башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан раслана.

Сарман муниципаль районында
муниципаль торак контроле
турында нигезлэмәгә
1 нче кушымта

Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан Сарман муниципаль районында муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда планнан тыш тикшерүләр үткәрү кирәклеге билгеләү өчен кулланыла торган мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары

1. Муниципаль торак фондының күпфатирлы йортта торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы гражданның, муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы мөрәжәгатьләре муниципаль торак контроле органына яисә урыннар милекчеләре булган оешмага дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакүләм мәгълүмат чараларыннан контрольдә тотыла торган зат эшчәнлегендә түбәндәге мәжбүри таләпләрдән бер генә тайпылыш булса да булуына карата:

а) муниципаль торак фондының торак урынын торак булмаган бинага күчерүне гамәлгә ашыру тәртибенә;

б) күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннарын үзгәртеп төзү һәм (яисә) яңадан урнаштыру тәртибенә;

в) күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда муниципаль торак фондының торак урыннарыннан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтүгә;

г) муниципаль торак фондының торак урыннарыннан инвалидларның файдалана алуын тәмин итү;

д) муниципаль торак фондының торак урыннарыннан йорт эчендәге һәм квартал эчендәге газ жиһазларыннан файдаланганда һәм карап тотканда куркынычсызлыкны тәмин итү.

Муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортта граждан яки оешма, күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннарыннан файдаланучы граждан, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан мәгълүмат, муниципаль торак фондына карата хокук бозулар фактлары турында массакүләм мәгълүмат чараларыннан, мәжбүри таләпләрдән муниципаль торак фондының торак урыннарыннан файдаланучы граждан мөрәжәгате муниципаль торак контроле органына керү, Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясының 1 өлеше белән билгеләнгән, әлеге кушымтаның 1 пунктында күрсәтелгән мөрәжәгатьләрдән һәм «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 66 статьясындагы 12 өлеше нигезендә планнан тыш контроль (күзәтчелек) чарасын үткәрү өчен нигез булып хезмәт иткән мөрәжәгатьләрдән тыш, әгәр әлеге мөрәжәгать килгәнче ел дәвамында контрольдә тотыла торган

мәгълүмат затка Дәүләт торак күзәтчелеге органы, муниципаль торак контроле органы тарафыннан шундый ук мәжбүри таләпләрне бозуны тыю турында кисәтүләр игълан ителде.

3. Күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннары булган граждандан яисә оешмаларның, күпфатирлы йортта торак урыннарыннан файдаланучы граждандар, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан мәгълүмат булган күпфатирлы йорттагы торак урыннары милекчеләре булган граждандан һәм оешмалардан муниципаль торак контроле органы адресына кергән календарь елның шул чорына кадәрге чор белән чагыштырганда (айның, алты айның, уника айның) бер берәмлеге өчен мөрәжәгатләр санының ике мәртәбә һәм аннан да күбрәк үсеше, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан мәгълүмат, массакүләм мәгълүмат чараларыннан Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән мәжбүри таләпләр бозылу фактлары турында массакүләм мәгълүмат чараларыннан.

4. Көн тәртибендәге шундый ук мәсьәләләр буенча чишелешләр булган муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең гомуми жыелышының өч ай рәттән ике һәм аннан да күбрәк беркетмәләре муниципаль торак контроле органына керү.

5. Күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортта граждандан яисә урыннар милекчеләре булган оешмадан алынган белешмәләрнең (мәгълүматның) туры килмәве өч ай эчендә күпфатирлы йортта муниципаль торак фондыннан файдаланучы граждандар тарафыннан күрсәтелгән күпфатирлы йортта урыннар милекчеләре булган граждандан, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакүләм мәгълүмат һәм мәгълүмат чараларыннан мәгълүматның торак-коммуналь хужалыкның дәүләт мәгълүмат системасында урнаштырылган мәгълүмат чараларыннан мәгълүматның туры килмәве фактларын ачыклау.

6. Муниципаль торак контроленең бер үк объектында булган берничә мәртәбә (ике һәм аннан да күбрәк) авария очраклары рәттән өч ай дәвамында була.

Жирлектә муниципаль торак контроле турындагы нигезлэмәгә аңлатма

Жирлектә муниципаль торак контроле турындагы нигезлэмә (алга таба - Нигезлэмә) Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлдәгә 248-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 248-ФЗ номерлы Федераль закон) нигезендә әзерләнде һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән расланьрга һәм 2022 елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк булмаган вакытка гамәлгә кертелергә тиеш.

1. Нигезлэмә кергән көннән муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жирлектә элек кабул ителгән муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуын туктаталар. Димәк, 2022 елның 1 гыйнварына кадәр жирлекнең жирле үзидарә органнары компетенциясен исәпкә алып, мондый актларның үз көчләрен югалткан дип тану турында кирәкле муниципаль хокукый актлар кабул ителергә тиеш (әлеге контроль төре турында нигезлэмә, профилактика программасы, контрольне гамәлгә ашыруның административ регламенты).

2. Әгәр муниципаль контрольнең әлеге төрен гамәлгә ашыру вәкаләте жирлекләр белән муниципаль районның жирле үзидарә органнары белән килешү нигезендә тапшырылган булса, аларга жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны шушы жирлекләр бюджетларыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешү нигезендә тапшырылган булса, мондый хәлдә вәкаләтләрне тапшыру турында килешү эчтәлеген исәпкә алырга кирәк.

Вәкаләтләрне тапшыру турында югарыда аталган килешүләр төзегәндә, кагыйдә буларак, жирлекнең жирле әһәмиятендәгә билгеле бер мәсьәләне хәл итү вәкаләте тапшырыла дип күрсәтелә һәм муниципаль районның жирле үзидарә органнарына әлеге мәсьәләне норматив жайга салу вәкаләте дә тапшырыла дип күрсәтелми. Өстәвенә, вәкаләтләрне тапшыру турында еш кына муниципаль район һәм жирлек башкарма комитетлары тарафыннан килешүләр төзелә. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешенәң мәгънәсе буенча вәкаләт жирле үзидарәнең шушы вәкаләткә ия органы тарафыннан тапшырыла (һәм шуңа бәйле рәвештә килешү төзелә). Муниципаль контроль рәвеше турындагы нигезлэмә нәкъ менә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан расланьрга тиеш. Шуңа күрә муниципаль районның һәм жирлекнең вәкиллекле органнары арасында муниципаль контроль формасы турындагы нигезлэмәне

раслау хакындагы вәкаләтләрне тапшыру мәсьәләсе буенча килешү төзелмәгән булса, муниципаль контроль формасы турындагы нигезләмәне раслый торган хокукый акт кабул итү жирлекнең вәкиллеке органы компетенциясендә кала.

3. Нигезләмә нигезендә 248-ФЗ номерлы Федераль законның 22 статьясындагы 7 өлеше нигезендә муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда куркынычларны бәяләү һәм аларга идарә итү системасы кулланылмый.

Шуна бәйле рәвештә Нигезләмәдә беркетелгән контроль чаралар (инспекция визиты, рейд тикшерүе, документар тикшерү, чыгып тикшерү, мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү, чыгып карау) планнан тыш чаралар рәвешендә уздырыла.

Планнан тыш контроль чаралар прокуратура органнары белән килештерелгәннән соң гына үткәрелә ала.

Муниципаль торак контролендә план характерының булмавы дүләр хакимиятенә федераль органнары тарафыннан контроль чаралар үткәргә планлы (риск-ориентлы) якин килүне билгеләгәндә, муниципаль контроль объектларындагы хәвеф-хәтәр төркемне, муниципаль контрольнең тиешле төре турындагы нигезләмәне раслау вакытында гамәлдә булган хокук куллану практикасын исәпкә алып, билгеләргә тәкъдим ителүе белән аңлатыла. Булган мәгълүматларга караганда, жирлекләрнең абсолют күпчелегендә муниципаль торак контроле системалы рәвештә башкарылмаган. Шулай булгач, планлаштырылган контроль чараларының ешлыгын билгеләү максатларында муниципаль контроль объектларына градация үткәргү мөмкинлеге бирә торган мәгълүмат юк.

4. Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексының 6.4, 7.19, 7.20, 7.21, 7.22, 7.23, 7.23, 9.23, 13.19.2 статьялары нигезләмәләрен анализлау муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру барышында түбәндәге хокук бозулар ачыкланырга мөмкин дигән нәтижә ясарга мөмкинлек бирә:

1) муниципаль торак фондының торак урыннарын эксплуатацияләргә карата санитар-эпидемиологик таләпләрне бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

2) электр челтәрләренә, жылылык челтәрләренә һәм газүткәргечләргә рөхсәтсез тоташтыруны булдырмау турында мәжбүри таләпләр, шулай ук электр, жылылык энергиясен, газны үз белдеге белән (исәпсез) куллану;

3) су белән тәэмин итүнең һәм су бүлеп бирүнең үзәкләштерелгән системаларына үз белдеге белән тоташтыруны булдырмау турында мәжбүри таләпләр;

4) муниципаль торак фондының торак урыннарыннан файдалану, күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урынын үз белдеге белән яңадан төзү һәм (яисә) яңадан планлаштыру кагыйдәләрен бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

5) муниципаль торак фондының торак йортларын һәм (яисә) муниципаль торак фондының торак урыннарын карап тоткан өчен җаваплы затлар тарафыннан торак йортларны һәм (яисә) торак урыннарны карап тоту һәм

ремонтлау кагыйдэлэрен йә аларны даими яшәү өчен яраксыз дип тану һәм аларны торак булмаган урыннарга күчерү тәртибен һәм кагыйдэлэрен бозуга юл куймау турында, шулай ук муниципаль торак фондының торак йортларын һәм (яисә) муниципаль торак фондының торак урыннарын яллаучы (милекче) ризалыгыннан башка яңадан урнаштыруга һәм (яисә) яңадан планлаштыруга юл куймау турында, әгәр яңадан урнаштыру һәм (яисә) яңадан планлаштыру муниципаль торак фондының торак йортыннан файдалану шартларын һәм (яисә) муниципаль торак фондының торак урыннарына күчерү шартларын сизелерлек үзгәртсә;

6) халыкны коммуналь хезмәтләр белән тәэмин итүнең норматив дәрәжәсен яисә режимын бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

7) муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортлар белән идарә итү буенча эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмалар һәм индивидуаль эшмәкәрләр тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә итү шартнамәләре нигезендә күпфатирлы йортлар белән идарә итү буенча эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру кагыйдэлэрен бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

8) социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча наемга бирүчеләр тарафыннан мондый шартнамәләрне төзүгә һәм үтәүгә билгеләнгән мәжбүри таләпләрне, социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннар бирү эшчәнлеген таләпләрен йә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча наем йортында бирелергә тиешле торак урыннар санына һәм торак урыннарның гомуми мәйданына карата билгеләнгән таләпләрне бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

9) йорт эчендәге һәм квартал эчендәге газ жиһазларыннан имин файдалануны һәм тотуны тәэмин итү кагыйдэләре, шул исәптән:

- йорт эчендәге һәм (яисә) фатир эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау буенча эшләрнең (хезмәт күрсәтүләрнең) сыйфатына (срогына, вакытлычалыгына) таләпләрне бозу яисә йорт эчендәге һәм (яисә) фатир эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау буенча эшләрнең (хезмәт күрсәтүләрнең) үтәлмәве турында йорт эчендәге һәм фатир эчендәге газ жиһазларын куркынычсыз куллануны һәм тотуны тәэмин итү кагыйдэләре;

- йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау турында шартнамә төзүдән читләшүгә юл куймау турында, әгәр мондый шартнамә төзү мәжбүри булса;

- мондый эшләрне билгеләнгән тәртиптә башкару турында хәбәр ителгән очракта йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау эшләрне башкару өчен махсулаштырылган оешма вәкилен кертүдән баш тартуның рөхсәт ителмәве турында;

- йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазлары составына керә торган жиһазларны алмаштырудан читләшүнең рөхсәт ителмәве турында, әгәр мондый алмаштыру йорт эчендәге һәм квартал эчендәге газ жиһазларын имин файдалануны һәм карап тотуны тәэмин итү кагыйдэләре нигезендә мәжбүри

булса, яисә йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларын техник диагностикалау турында шартнамә төзүдән баш тарту мәжбүри булса;

10) торак-коммуналь хужалыкның дәүләт мәгълүмат системасында мәгълүматны тапшырмау, мәгълүматны тулы күләмдә урнаштырмау яисә дәрәс булмаган мәгълүмат урнаштыру турында мәжбүри таләпләр;

11) вазыйфай затлар тарафыннан муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле бирелгән мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәләрне үз компетенцияләре чикләрендә үтәүне.

5. Нигезләмәдә түбәндәге төр профилактик чаралар үткәрү каралган:

1) мәгълүмат житкерү;

2) хокук куллану практикасын гомумиләштерү;

3) кисәтүләр игълан итү;

1) гариза бирүчегә консультация бирү;

5) профилактик визит.

Нигезләмәнең профилактик чаралары буларак намуслылыгын стимуллаштыру һәм үз-үзенә камилләштерү чаралары ачыкланмаган.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, контроль объектларына куела торган мәжбүри таләпләр турында муниципаль контроль органы гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә телдән мәгълүмат житкерүне һәм консультацияләүне гамәлгә ашырырга мөмкин.